

Milena Tanaskovič,
socialna delavka
Klinična bolnišnica za psihiatrijo
Ljubljana

Klub zdravljenih alkoholikov

Po statističnih podatkih je na svetu okoli 25 milijonov alkoholikov. Od celotnega števila odraslih prebivalcev je približno tri do štiri odstotke alkoholikov. V Jugoslaviji imamo po statističnih računih okoli 300.000 do 350.000 alkoholikov, v Sloveniji pa okoli 30.000 do 40.000.

Tako v svetu kakor pri nas te številke sicer ne zajamejo dejanskega stanja alkoholizma in števila alkoholikov, vendar pa nam povedo nekaj, ob čemer se je vredno zamisliti. Posledice alkoholizma so namreč za človeka zelo obsežne tako v ekonomskem, socialnem in tudi zdravstvenem pogledu, zato jih nikakor ne smemo več zanemarjati. Torej ne smemo več mirno gledati na zmanjšano delovno sposobnost človeka alkoholika, na invalidnost najhujših stopenj zaradi čezmernega uživanja alkoholnih pijač, na izostanke z dela, na nesoglasja in razdore v družinah, na zanemarjenost v vzgoji otrok in še številne druge posledice, ki jih prinaša alkohol, ne da bi se pri tem vprašali, kako je ta ali oni postal alkoholik, in ne da bi mu skušali pomagati kot vsakemu človeku in bolniku.

Alkoholizem velja za bolezen in alkoholik za bolnika. Spričo tega dejstva mora tudi zdravstvena služba ustrezno ukrepati in alkoholiku kakor vsakemu drugemu bolniku dati vso potrebno oskrbo in pomoč. Če upoštevamo, da pri nastanku alkoholizma sodelujejo številni dejavniki in da je eden izmed njih tudi družba oziroma okolje, ki človeka vzgaja in oblikuje, mu potrebno daje in odreka, ga razvaja in utesnjuje, potem zdravljenje in preprečevanje alkoholizma ne more biti zgolj naloga zdravstvene in socialne službe, ampak celotne družbe sploh. Družba si mora prizadevati, da rešuje in odstranjuje vse tiste socialne činitelje, ki so bili pogoj ali vzrok za nastanek alkoholizma. Nikakor še ni dovolj, da družba pošlje ali »spravi« alkoholika v bolnišnico, temveč se mora pobrigati, v kakšnih okoliščinah je živel ta človek, kakšne so bile njegove socialne razmere, kako je bilo z njegovo zaposlitvijo, s stanovanjem ipd., pa tudi, v kakšne socialne in delovne razmere se bo vrnil po zdravljenju.

Vemo, da za večino alkoholikov, ki so se zdravili ali pa se še zdravijo, ni najti dela in ne možnosti za ponovno zaposlitev, ko se vrnejo iz bolnišnice, in to običajno samo zato, ker še nosijo pečat alkoholika oziroma »pijanca«. Kaj naj potem storijo ti ljudje, ko vidijo, da jih tudi po zdravljenju okolje ne sprejme. Tako njihovo kakor tudi druga podjetja za nje nimajo več prostora, družbene in politične organizacije pa pogosto tudi ne posluha. Zato ni čudno, da ti ljudje ponovno segajo po alkoholu in v njem utapljuje svoje

občutke manjvrednosti in zavrženosti. Vse zdravljenje je bilo torej zaman. Da bi se to ne zgodilo, skuša socialna služba tem ljudem urediti socialne in delovne razmere, toda vsega tega sama ne zmore. Res je, da se vsi alkoholiki niso zmožni vrniti v urejen socialni in delovni status, vendar pa je večina njih tega zmožna. Prvi pogoj, da bi to dosegli, je zgodnji začetek zdravljenja. Za tiste, ki jih je alkohol že tako hudo prizadel, da niso več sposobni uspešne rehabilitacije, pa moramo poskrbeti tako, da jim omogočimo vsaj ustrezno pomoč in nego v za to določenih zavodih (ki jih danes še nimamo).

Zdravstvena in socialna služba se trudita, da z različnimi sodobnimi oblikami in medicinski pojav. Ena izmed sodobnih oblik zdravljenja in obravnavanja alkoholikov je dispanzerski način. V tem okviru zdravljenja pa je najbolj razširjena in tudi najbolj uspešna skupinska obravnava alkoholikov oziroma tako imenovana skupinska psihoterapija.

Ena od oblik skupinske psihoterapije je tudi klubski način vodenja. Klub vključuje v svoje delovanje bolnike, njihove svojce in druge zainteresirane, ki lahko pripomorejo k uspehu njegovega dela. V klubu obravnavajo neposredno bolezen, bolnika kot človeka in vse, kar je vplivalo nanj, da je zašel v alkoholizem. V klubu iščejo rešitve, kako bi temu človeku pomagali in ga ohranili zdravega in v abstinenca. Klub je terapevtska organizacija in hkrati javna družbena organizacija, ki se javno bori proti predsodkom o alkoholizmu in alkoholiku. Poskuša reševati razne družinske in osebne težave svojih članov in pomaga jim pri iskanju zaposlitve, urejanju delovnih odnosov in pogojev. Sodeluje z delovnimi organizacijami, kjer so bolniki zaposleni, ali pa z drugimi družbenimi organizacijami, ki jim lahko pomagajo pri odstranjevanju težav. Če je delo v klubu dobro organizirano, tedaj socialna služba in člani kluba v dobrem sodelovanju uspešno razrešujejo skupne težave.

Prvi klubi so se začeli razvijati pri nas pred desetimi leti, in sicer najprej v Zagrebu, potem pa po vsej Hrvatski in Bosni. Danes jih je čez osemdeset z nad pet tisoč člani. Pred njimi so poprej bila razna abstinenčna društva, vendar se niso obnesla.

Menimo, da je predhodnik današnjih klubov anonimno združenje alkoholikov, »Alcoholics anonymous«, ki se je začelo razvijati povsem slučajno leta 1935 v Ameriki. K nekemu zdravniku je prišel neki bančni uradnik in potožil, da je alkoholik, oziroma da ima težave zaradi čezmernega uživanja alkohola. Ta zdravnik je bil prav tako alkoholik kakor njegov bolnik in izpoved bančnega uradnika ga je tako prevzela, da se je začel še sam izpovedovati. Po pogovoru sta ugotovila, da je bilo obema lažje; sklenila sta, da pritegneta k takemu sodelovanju še druge, ki trpe zaradi istih težav. Tako se je pričelo razvijati društvo anonimnih alkoholikov. Člani si z dopisovanjem svetujejo in podpirajo drug drugega. To obliko dela in zdravljenja alkoholikov je sprejela in priporočila tudi Svetovna zdravstvena organizacija. V Ameriki in Kanadi ter v nekaterih drugih državah je sedaj okoli deset tisoč takih anonimnih združenj z nad 400.000 člani.

Kako je pa z razvojem klubskega zdravljenja alkoholikov pri nas?

Slovenci smo nezaupljivi in potrebujemo veliko več časa, da se odločimo za nekaj novega. Prvi klub zdravljenih alkoholikov je bil ustanovljen 19. 9. 1969 na ljubljanski polikliniki. Imenuje se Klub zdravljenih alkoholikov, Ljubljana, Njegoševa 4. Klub deluje kot samostojna organizacija z vsemi pravicami in dolžnostmi v okviru samoupravljalne družbe. Ima svoj pravilnik, poslovnik,

najbolj pomemben pa je delovni program. Denarna sredstva se zbirajo iz članarine, ki znaša 5 din na mesec. Začetna denarna sredstva nam je dal Koordinacijski odbor za boj proti alkoholizmu pri Glavnem odboru Rdečega križa Slovenije. Tudi neki anonimni zdravljeni alkoholik nam je podaril večjo vsoto denarja.

V klubu sodelujejo zdravnik psihiater in dve socialni delavki. Ni pa to edini klub v Sloveniji. Še isti mesec je bil ustanovljen drugi klub na Škofljici, oddelek bolnišnice dr. Petra Držaja. V novembru istega leta je nastal tretji klub v Vojniku, oddelek za nevropsihiatrijo Splošne bolnišnice Celje.

Podobna klubska dejavnost se razvija tudi v psihiatričnih bolnišnicah, predvsem v Klinični bolnišnici za psihiatrijo v Ljubljani, na Škofljici in v Vojniku. V teh klubih se bolniki pripravljajo za kasnejše samostojno vodenje in sodelovanje v klubih zunaj bolnišnic.

Klub zdravljenih alkoholikov v Ljubljani, Njegoševa 4, deluje po naslednjem načrtu takole:

Sestajajo se vsak petek ob 16. uri v prostorih knjižnice na ljubljanski polikliniki. Sestanki trajajo približno dve uri. Običajni dnevni red sestanka je poleg evidence prisotnih in odsotnih članov kluba ter pregleda sklepov zadnjega sestanka in sprejema novih članov še analiza aktualnih problemov iz njihovega življenja. Osrednja vsebina klubskega dela je ena od tem, ki so zajete v delovnem programu, kot na primer:

- Alkoholik v družini, na delovnem mestu in v javnosti,
- Alkoholik in družba,
- Alkoholik in njegove bolezni,
- Kako naj se alkoholik čimprej in ponovno vključi v delo in podobno.

Poleg rednih sestankov kluba predvideva program tudi sestajanje z družinskimi člani alkoholikov, predavanja, seminarje in predvajanje filmov iz problematike alkoholizma. Prirejajo tudi obiske zdravstvenih ustanov, ki se ukvarjajo z zdravljenjem alkoholikov.

Klub šteje 30 članov. Nastal je iz dveh skupin alkoholikov, ki sta se že pred tremi leti pričeli sestajati in se sporazumeli za takšen način zdravljenja. Med njimi so takšni, ki že od prvega dne sestajanja ne pijejo, živijo urejeno življenje in so v službi dobri delavci. Da so nekoč bili alkoholiki, je samo še senca. Vendar so tudi takšni, ki se od časa do časa iztirijo, a se hitro spet »ujamejo« prav zato, ker so vključeni v klub, kar jim pomaga, da se od petka do petka vzdržijo pijače in se tako podaljšuje doba njihove abstinence. Hkrati s tem, ko bolnik sodeluje v klubu, ki je javna organizacija, postaja zopet enakovreden član družbe in vreden svojega dostojanstva.

RAK NA PLJUČIH

je dandanes najhujši morilec izmed rakov pri moških osebah. Vsako leto jih umori kakih 50.000 v ZDA. Pri ženskah je manj pogosten, toda njegovo število narašča. Tu ne zaznamujemo več kot 5% ozdravitev, ker je to zelo tiho obolenje, ki ga najpogosteje diagnosticirajo šele tedaj, ko je že preveč napredoval. Več kot tri četrtine plosčato — celičnih rakov na pljučih, kar je najpogostejša oblika, povzročijo cigarete. Društvo poziva vse odrasle kadilce, naj prenehajo z uporabo tobaka, mlade pa, naj nikar ne prično kaditi.